



Sisäministeriö

Dnro 10/2018

16.4.2018

1 (3)

[kirjaamo@intermin.fi](mailto:kirjaamo@intermin.fi)  
[virpi.koivu@intermin.fi](mailto:virpi.koivu@intermin.fi)

Lausuntopyyntö: SMDno-2018-428, 2.3.2018

**LAUSUNTO LUONNOKSISTA RAHANPESUN JA TERRORISMIN ESTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN NOJALLA ANNETTAVIKSI VALTIONEUVOSTON ASETUKSIKSI**

Suomen Asianajajaliitto on saanut sisäministeriöltä lausuntopyynnön koskien luonnoksia rahanpesun ja terrorismin estämisestä annetun lain nojalla annettaviksi valtioneuvoston asetuksiksi. Asianajajaliitto kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa:

Valtioneuvoston asetuksilla on tarkoitus antaa tarkemmat säännökset asiakkaista, tuotteista, palveluista, maksuliikenteestä, toimitustavasta tai maantieteellisistä riskitekijöistä, joihin voi liittyä vähäinen tai tavanomaista suurempi rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski ja näissä tilanteissa noudatettavista menettelyistä.

Kumotun rahanpesulain 503/2008 13 §:n mukaan ilmoitusvelvollisella oli mahdollisuus noudattaa yksinkertaistettua asiakkaan tuntemismenettelyä, kun ilmoitusvelvollisen asiakkaana oli Suomen viranomainen, luottolaitos, rahoituslaitos, sijoituspalveluyritys, rahastoyhtiö tai vakuutusyhtiö. Voimassa olevaan rahanpesulakiin 444/2017 vastaava säännöstä ei ole kirjattu, vaan sen sijaan lain 3 luvun 8 §:n mukaan *Valtioneuvosto antaa tarkemmat säännökset mm. asiakkaista, joihin voi liittyä vähäinen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski ja näissä tilanteissa noudatettavista menettelyistä.* Lausuttavana olevaan asetusluonnokseen ei kuitenkaan kyseistä säännöstä ole kirjoitettu.

Asianajajaliiton näkemyksen mukaan yksinkertaistettua tuntemista koskevassa asetuksessa tulee määritellä ne asiakkaat, joiden tuntemisessa ilmoitusvelvolliset voisivat noudattaa asetusluonnoksessa tarkoitettuja kevennettyjä menettelyjä (esimerkiksi Suomen viranomaiset tai finanssialan toimijat). Vaihtoehtoisesti asetuksessa tulisi määritellä ne perusteet, joiden nojalla asiakkaisiin liittyvien rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskien voidaan katsoa olevan vähäinen, kuten on tehty tehostettua tuntemista koskevassa asetusluonnoksessa.

Voimassa olevan rahanpesulain 9 luvun 6 §:n mukaan valvontaviranomaiset voivat antaa tarkempia määräyksiä riskitekijöistä, jotka ilmoitusvelvollisen on otettava huomioon 3 luvun 8 §:ssä tarkoitetusta yksinkertaistetusta menettelystä, joka liittyy tavanomaista vähäisempään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiin. Sama koskee myös tehostettua menettelyä, joka liittyy tavanomaista suurempaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiin. *Valtioneuvoston lausunnolla olevien asetusluonnosten mukaan ilmoitusvelvollisten tulee ottaa huomioon mahdolliset valvojan rahanpesulain 9 luvun 6 §:n nojalla antamat määräykset.*

Suomen Asianajajaliitto on julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on asianajaja- ja rahanpesulakeihin perustuva oikeus ja velvollisuus valvoa asianajajien toimintaa sekä rahanpesulain velvoitteiden noudattamista. Asianajajaliitto ei kuitenkaan voimassa olevan rahanpesulain mukaan voi antaa valvomilleen asianajajille ja näiden apulaisille tarkempia määräyksiä rahanpesulain 3 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuista riskitekijöistä, jotka asianajajan tai tämän apulaisen olisi otettava huomioon asiakassuhteeseen liittyvien riskien arvioinnissa. Asianajajaliitto ei voi antaa määräyksiä myöskään 3 luvun 8 §:ssä tarkoitetusta menettelystä, joka liittyy tavanomaista vähäisempään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiin.

Ensisijaisesti Suomen Asianajajaliitolla tulee olla oikeus antaa valvottavilleen määräyksiä rahanpesulaissa tarkoitettujen velvoitteiden osalta. Määräyksenantovaltuuden puuttuessa Asianajajaliitto edellyttää, että yksinkertaistettua tuntemismenettelyä koskevaan asetukseen sisällytetään selkeät säännökset asiakassuhteisiin liittyvien riskien arvioinnista sekä noudatettavista menettelytavoista.

Yksinkertaistettua menettelyä koskevan asetusluonnoksen 1 §:n mukaan *ilmoitusvelvollinen voi sopeuttaa yksittäisiä tai kaikkia rahanpesulain 3 luvun 2–4 ja 6 §:issä tarkoitettuja asiakkaan tuntemistoimia niiden ajoituksen tai toistuvuuden sekä asiakkaan tuntemistietojen määrän ja lähteiden osalta. Tehostettua menettelyä koskevan asetusluonnoksen 1 §:n mukaan ilmoitusvelvollisen tulee tuntemismenettelyä noudattaessaan mm. varmistaa asiakkaan antamat tuntemistiedot yhdestä tai useammasta muusta ilmoitusvelvollisen luottavaksi arvioimasta lähteestä.*

Asianajajaliiton käsityksen mukaan asiakkaan tuntemistietojen, erityisesti tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen, kerääminen perustuu käytännössä yhteisön edustajalta saataviin tietoihin. Tämä johtuu siitä, että kyseisten tietojen ilmoittamiselle rekistereihin on säädetty pitkä siirtymäaika, esim. kaupparekisterilain muuttamista koskevan lain (447/2017) voimaantulosäännöksen mukaan tiedot tosiasiallisista edunsaajista on ilmoitettava kaupparekisteriin vasta viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2020.

Tuntemistietoja koskevien lähteiden osalta on lisäksi huolestuttavaa, että ilmoitusvelvollisten oikeutta käyttää asiakkaiden *tuntemistietojen lähteenä esimerkiksi tuomioistuinten päätöksiä, mediassa saatavia tietoja ja viranomaisrekisterien tietoja ollaan rajaamassa vain luotto- ja rahoituslaitoksille* (Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Finanssivalvonnasta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, VM003:00/2018).

Tietolähteiden rajaaminen edellä esitettyssä muodossa on ongelmallinen EU:n tietosuoja-asetuksen näkökulmasta, jos muilla ilmoitusvelvollisilla kuin luotto- ja rahoituslaitoksilla ei ole rahanpesulain mukaan oikeutta perustaa asiakkaisiin liittyvää riskiarviota yllä mainittuihin tietolähteisiin etenkin, kun yhteisöasiakkaiden tuntemiseen liittyvät menettelyt valtaosin perustuvat juuri viranomaisrekistereihin.

Asianajajaliitto edellyttää, että asetuksissa määritellään ne tietolähteet, joita kaikilla ilmoitusvelvollisilla on oikeus käyttää asiakkaiden tuntemistietojen keräämisen lähteinä ehdotetun rahanpesulain 4 §:n muutosehdotuksen estämättä.

Helsingissä 16. päivänä huhtikuuta 2018

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO



Jarkko Ruohola  
Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATI

Tarkastuslakimies Kristiina Sare, Suomen Asianajajaliitto